

A sokarcú kerület: Pestlőrinc

Fővárosunk egyik dinamikusan fejlődő része a Pestlőrinc és Pestimre közigazgatási egyesítésével kialakított XVIII. kerület. Ennek a 40 négyzetkilométernyi területnek, amelyet 1950-ben kapcsoltak Budapesthez, regegyes a múltja, izgalmas a jelene, s a tervek ismeretében elmondhatjuk: változatos lesz a jövője is.

Furcsa örökség

Az egykor vadban oly gazdag területen Mátyás király és udvarnépe vadászott, földjét több királyné nászajándékkul kapta. Mint nem egy más mai dél-pesti kerület, Pestlőrinc is a Grassalkovich család birtokába került. A herceg kastélyt építtetett, s 1814-ben ide hívta meg vadászatra II. Frigyes Vilmos német császárt, I. Sándor orosz cárt és I. Ferenc osztrák császárt. A koronás fők alkalmi látogatásánál azonban jóval többet köszönhet Pestlőrinc a belga származású Sina-dinasztának. *Sina Simon*, akit szoros szálak fűztek Széchenyi Istvánhoz, 1860-ban megépíttette az ország első népiskoláját; ebben ingyenes volt az oktatás.

A XIX. század második felétől kezdődik a panamákkal bőven tarkított parcellázás, vasútépítés. A lőrinci krónikák lapjain az itt élő s méltán híres személyiségeken — például *Eöt-vös Lorándon*, *Puskás Tivadaron*, *Bókay Jánoson* — kívül, no meg néhány hírhedt telekspekuláns felül a homokot szőlővel megkötő jobbágyoktól, majd a téglagyárakat, vas- és textilüzemeket építő munkásokról vajmi kevés szó esik. Először 1919-ben jutnak említésre méltó szerephez: a *Debreczeni Antal* Ganz-gyári Kovács által vezetett direktóriumban ott találjuk *Rustyák Lajos* Hoffer-gyári esztergályost, *Borsodi Lajos* üzemi lakatost.

A felszabadulás után megválasztott képviselőtestület első intézkedései szociálpolitikai indíttatásúak voltak. Elhatározták, hogy a Szemere-, a Béla-, az Erzsébet-, valamint a Rendessy-telepen napközi otthonokat létesítenek, és kimondták: „Pestlőrinc megyei város, üdülőhely jellegű kertváros.” A 36 évvel ezelőtti városatyákat senki sem vádolhatta kishitűséggel. Hiszen egy 1942-es tanulmány szerint Lőrincen minden második házban petróleumlámpa világított, s a lakások 80 százalékából hiányzott a vízvezeték, Pestimrén egyetlen házban sem volt ivóvíz. Az utaknak csak a tizedét fedte portmentes burkolat, a csatornát pedig gyakorlatilag mindkét helyen csupán hírből ismerték. A kertes házak utcáival, a csapnivalóan rossz út- és közműhálózattal furcsa örökséget vettek át a városrész felszabadulás utáni gazdáik.

Egy élet munkája

A 36 év alatt végbement fejlődés — hasonlóan Budapest sok más részéhez — itt is óriási. A lakosság száma hamarosan meghaladja a százezret, a mintegy 34 ezer lakáshoz 267 kilométer ivóvíz- és 100 kilométernyi csatornahálózat tartozik. Az egykori poros-sáros utakat most 331 kilométer hosszúságban szilárd burkolat fedi; bölcsődék, óvodák, iskolák kerültek tető alá. A hetvenes években felépült — 2700 lakással — a *Lakatos úti lakótelep*, s több mint kétezer lakással az ország első KISZ-lakótelepe. Miután felszámolták az elavult, Állami lakótelep néven ismert kolóniát, a *Havanna úton* megkezdték egy hateraz lakásos negyed építését; több mint négyezer otthonba már be-

is költözhetnek a családok. A Kőbánya-Kispest határáig közlekedő metró, valamint a hozzákapcsolódó autóbusz-, villamoshálózat jóvoltából félóránra csökkent a Belváros és a Pestlőrinc közötti távolság.

E nagyméretű fejlődés ellenére Pestlőrincen szerencsére megőrizték azt is, ami megőrzésre méltó: újabb házakkal, utcákkal gyarapodott a *kertváros*. Tegyük egy sétat például a Batthyány utcában, s a gondozott kertek láttán azonnal megértjük, miért ragaszkodnak az itt élők környezetükhöz. Hasonló kép fogadja a járókelőket a Steinmetz kapitány úton. A 28-as számú házban, ahol *Szücs József* és családja él, szívesen fogadják a vendégeket. Az épület szemrevaló; bár látszik, nemrég került tető alá, a külső vakolat még hiányzik.

— Hamarosan hozzákezdünk a vakoláshoz is — mondja a házigazda, aki a Volán I/5-ös üzemegységében gépkocsivezetőként dolgozik, s néhány nappal ezelőtt érkezett haza kéthetes külföldi útból. — Két évvel ezelőtt láttunk munkához. Feleségem révén Kispesten kaptunk egy bontásra kijelölt épületet. Annak tégláiból és tetőszerkezetéből emeltük ezt a házat. A fiam — szintén gépkocsivezető, de az építészethez is ért — elkészítette a tervrajzokat. Csak építésvezetőre volt szükség, a többi a családdal elvégeztük.

Az ember többre vágyik

Szücsné pillantásával újra és újra végigpásztazza az izlésesen berendezett, központi fűtéses lakást. Mire kitölti a feketét, rokonokkal népesül be a nappali. Megérkezik *Zalaszch Károly* a feleségével és két húsz év körüli fiával.

— Nemrég költöztünk vissza Pestlőrincre — közli. — Amikor az Állami lakótelepet lebontották, Erzsébeten kaptunk lakást. Nagyon szép volt, de engem leszálalékolnak, s nehezen bírtam naponta többször is lefölgyalogni a harmadik emelet és a földszint között. Egy *hármás cserével* sikerült visszatérnünk Lőrincre, s ha erőnkben futja, mi is építkezünk majd.

— Kétszer gondoljátok meg! — figyelmezteti őket tréfásan Szücsné. — Annak jó, akinek télen nem kell havat lapátolni.

S mind többen vannak ilyenek Lőrincen is. Kasznárnéknak például sem a hóval, sem a sárral nem kell bibeledniük, ugyanis tavaly óta a *Havanna úti lakótelepen* egy két és fél szobás, második emeleti lakásban élnek. Három nagyobbacska gyerekkel költöztek ide Csepelről; korábbi otthonukat szanálták.

— Nézze, ha most kijelenteném, boldog vagyok, nem mondanék igazat

— foglalja össze véleményét *Kasznár Péter*. — Itt jobb a levegő, nincs a közelben nagy gyár, de az óvoda hiányzik, az utat és az üzleteket is építhetnék gyorsabban. Meg aztán előbb-utóbb közelebbi munkahelyet kell keresnem, mert rengeteg idő elmegy az utazásra. Jó, tudom, gépészműszakosként itt is, ott is elhelyezkedhetem, de egy megszokott csapattól nehezen válik meg az ember.

— Nem így beszéltél te két évvel ezelőtt — vág a szavába szomszédja, *Pongor András*. — Hányszor mondtad: csak egyszer kapjak tisztességes lakást, akkor mindennel meg leszek elégedve. Pedig ti főbérletben laktatok. Mi a két gyerekkel hét évet húztunk le egy V. kerületi albérletben, mire a sajátunkba költözhettünk.

— Miért, az csak nem baj, ha az ember többre, jobbra vágyik?!

Csökken a távolság

A *Havanna úton* elhangzott kérdéssel sokféle formában, gyakran találkozik *Pintér Lajos*, a XVIII. kerületi tanács elnökhelyettese. Csaknem három évtizede dolgozik az államigazgatásban és Pestlőrincen. (A véletlen hozta úgy: éppen egy *Havanna úti* csemege ABC átadása után találkoztunk.)

— Az a mi gondunk is, hogy az új negyedekben nem nyithatjuk meg idejében a kapcsolódó létesítményeket. Tavaly végre sikerült a lakásokat ütemesen átadni, de ugyanez nem mondható el a gyermekintézményekről és az üzletekről. *Ideiglenes megoldásokat* alkalmazunk, például átmenetileg lakásokat alakítunk át óvodává.

Ami a jövőt illeti: 1985-ig változatlanul az első helyen áll a lakásépítés, elkészül a *Havanna úti lakótelep*. Új ezerlakásos lakótelep építése kezdődik meg a Sallai utcában, és segítjük a családi házak építőt is. Az egészségügy területén nagy javulást hozott a dél-pesti kórház megnyitása; most főként az alapellátás és a járóbeteg-ellátás fejlesztésére törekszünk. Fő céljaink közé tartozik az általános iskolai tantermek számának növelése, az úthálózat javítása és általában az életkörülmények fejlesztése — mondja *Pintér Lajos*.

A tanácsvezető nem messze, az egyik áruháza előtt van a *13-as kilométerkő*, jelezvén: a főváros szívéből ilyen távolságra fekszik Pestlőrinc. Lakosaira nézve — a babonával ellentétben — szerencsés ez a szám. A környezetében végbement változások legalábbis erről tanúszkodnak. Ami pedig a távolságot illeti, az térben és időben egyre inkább csökken Budapest központja és a sokarcú Pestlőrinc között.

Polgár György